

Évközi 15. vasárnap

Lk 10,25–37

„Ki az én felebarátom?”

Sokféleképpen fejezzük ki viszonyunkat a másik emberhez: van apám, fiam, testvérem és más rokonom. Rajtuk kívül munkatársakkal, felettesekkel vagy beosztottakkal tartom a kapcsolatot. A legtöbb embernek van iskolatársa, falubelije, szomszédja, csoporttársa, és felejtethetlen katonacimborája. E szavakba, viszonyrendszerbe elhelyezzük a körülöttünk élőket. A felebarát nem jelenti egyiket sem, de jelentheti együttesen mindegyiket.

A Biblia görög fordítói nehezen fordították le a héber szót tág jelentése miatt. Lehetett a másik katona, bajtárs, de akár ellenség is, sőt, az is, akivel együtt prófétáltak, a pap társa, vagy jó ismerős, még a szerelmes társat is nevezték felebarátnak. De felebarát volt a főtisztviselő vagy a király is. Vagyis az embertárs, a másik. Ezért került bele ez a szó a Tízparancsolatba is: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” A régies magyar nyelvben „atyafi”, vagy „atyád fia” kifejezést is használták.

Móra Ferenc találóan állapította meg: „Szép volna ez az élet, ha az ember csak félolyan jó volna, mint amilyennek felebarátját szeretné.” Találóan utal ezzel a melegszívű író arra, hogy valahogyan az emberek jobbítását mindenki a környezetén akarja kezdeni, de mindenki kihagyja önmagát.

Roger Martin du Gard Nobel-díjas francia író (1881–1958) megkülönbözteti a szimpátiából fakadó szeretetet a felebaráti szeretettől. Szerinte: „Nem szabad összetéveszteni a felebaráti szeretettel azt az izgalmat, amely elfog bennünket bizonyos lények közelségében vagy érintésére.” A szimpátia vagy a szerelem válogat az emberek közül, a környezetünkben lévők közül is. Egyeseket kitüntet, másokat nem.

Sőt akadnak családott emberek is, mint ezt helyesen állapítja meg Undset, akik nem az embereket szeretik: „Némelyek a virágokat és az állatokat szeretik, mert a felebarátjukat nem képesek szeretni.”

De vajon miről is beszél az Evangélium? Arról a dilemmáról van szó, hogy bizonyos emberektől megtagadjuk az embertárs, vagy a felebarát szót, hogy ne kelljen rá vonatkoztatni a Tízparancs előírását.

Erre vonatkozik a mai evangéliumi kérdés is: „Ki az én felebarátom?” A válasz nem egyetlen mondatban adatik meg, hanem egy történetben. A hivatalból Jézust faggató írástudó, szorult helyzetében kérdez rá a felebarát szóra, majd saját magának kell kimondani a tanító történet kényszereként a választ a maga által feltett kérdésre. „Aki irgalmasságot cselekedett velem!” A törvénytudó ember legnagyobb felsülése, hogy el kell ismernie, a kirabolt embert gondozó megvetett szamaritánus, akit vallásilag tévelygőnek, a zsidóság szempontjából eretneknek tekintettek, ismerte a felebarát szó jelentését, és az ebből adódó kötelességét is. Sőt nem csak ismerte kötelességét, hanem teljesítette is.

A felebarát szeretetének parancsa mélyen bennünk van, ezért kitérni előle csak úgy tudunk, ha olyan kifejezést alkalmazunk a felebarátunkra, amely megfosztja őt ettől a státustól. Ezért szokták ellenségnek, idegennek, veszélyesnek, bűnözőnek nevezni az embereket, ha azt akarják kimondani, nem kell segítenem rajta, mert nem a felebarátom.

A parancs ellen a nyelv mágiájával védekezünk, nem biztos, hogy helyesen. Mert aki felebarátjának tartja a másik embert, az úgy tesz vele, mint Isten, megbocsát neki és gondoskodik róla, aki nem, az kitér ebbéli kötelessége alól és megfélemez az arról, hogy minden ember Isten gyermeke, testvérünk és felebarátunk.

A törvénytudó imája

Rabbi!

Törvénytudó vagyok.

Kisgyermekkorom óta ismerem a törvényt, kiskorom óta tanulmányozom.

Ma mégis úgy éreztem, életemben először, hogy semmit sem tudok.

Mintha eddig semmit sem értettem volna meg belőle.

Eddig csak szememmel olvastam, csak eszemmel olvastam.

S te az mondod, szívemmel kell olvasnom.

Rabbi, mindent újra kell kezdenem.

Légy Mesterem, légy Tanítóm!

*Irgalmazz nekem, mint a történetbeli szamaritánus, és
vezess el az igaz életre!*

Amen.